

Галутва Є.В., бакалавр
Київський національний університет
технологій та дизайну
Матюха М.М., к.е.н., доц.
Київський національний університет
технологій та дизайну

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СЕКТОРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У результаті трансформацій в Україні наразі створено дворівневу систему контролю державних фінансів, що складається із зовнішнього незалежного аудиту і внутрішнього аудиту, спрямованих на підтримання законності використання бюджетних коштів і ефективності діяльності державних органів.

Наявність означених складових повністю відповідає світовим стандартам у цій сфері та розглядається як невід’ємний атрибут сучасного цивілізованого суспільства. Саме тому побудова дворівневої системи державного аудиту стала вимогою міжнародних контрагентів України, а також є складовою плану дій Україна – ЄС, на виконання якого було ухвалено низку необхідних нормативно-правових документів.

Оновлена редакція Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року містить визначення внутрішнього аудиту, під яким розуміють: «...діяльність з надання незалежних та об’єктивних гарантій (забезпечення впевненості в межах розумного у досягненні органами державного і комунального сектору мети та функціонуванні системи управління у спосіб, який максимально знижує ризик шахрайства, марнотратства, допущення помилок чи нерентабельності) і консультацій» [1].

Запровадження підрозділів внутрішнього аудиту в центральних органах виконавчої влади розпочалося з 1 січня 2012 року. Цьому передували інтенсивне навчання відповідальних осіб, розробка методичних посібників,

що проводилися під егідою міжнародних донорів. Отже, за цей період часу діяльність з внутрішнього аудиту мала б дати відчутні результати. Натомість, за звітом Державної аудиторської служби України, у 2016 році порушення встановлені майже на 90 % перевірених об'єктів, а втрати ресурсів сягають понад 2,6 млрд грн [2].

Найрозповсюдженішими фінансовими порушеннями є: реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг безоплатно або за заниженими цінами; незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт та/або наданих послуг, а також завищення кількості чи вартості придбаних товарів; ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального фондів бюджету; ненарахування та неперерахування державними і комунальними підприємствами частини прибутку до бюджету; незаконне відчуження майна; незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомог, пільг і субсидій, пенсій, стипендій), в тому числі, які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах, проведення незаконних виплат по заробітній платі тощо [2].

Зазначене прямо свідчить про неналежну діяльність підрозділів внутрішнього аудиту. Оцінка якості їх функціонування, проведена Державною аудиторською службою України, лише підтверджує цей висновок. Так, у відповідному звіті [2] зазначено, що функція внутрішнього аудиту залишається мало дієздатною і не спроможна впливати на стан фінансово-бюджетної дисципліни у відповідній галузі. Аналіз звіту дозволяє виокремити такі основні недоліки:

- недостатня чисельність працівників підрозділів внутрішнього аудиту (у тому числі неповне укомплектування);
- виконання внутрішніми державними аудиторами несумісних завдань, що часто пов'язані з наявністю потенційного конфлікту інтересів;

– поширене недотримання вимог Стандартів внутрішнього аудиту – проблеми документування, недостатність аудиторських процедур, неякісні аудиторські докази, неправомірність трактувань виявлених порушень тощо;

У цьому контексті доцільно звернути увагу на вимоги Міжнародних стандартів державного аудиту, зокрема ISSAI 1610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів», відповідно до якого зовнішній державний аудитор при визначенні можливості використання роботи внутрішніх аудиторів для цілей аудиту має оцінити такі параметри:

– обсяг, у якому організаційний статус і відповідні політики і процедури внутрішніх аудиторів підтверджують об'єктивність внутрішніх аудиторів;

– рівень компетентності внутрішніх аудиторів;

– застосування внутрішніми аудиторами систематичного і дисциплінованого підходу, включаючи контроль якості.

Таким чином, вагомі недоліки у функціонуванні внутрішнього аудиту в секторі державного управління також ускладнюють проведення зовнішнього державного аудиту, що в цілому позначається на дієвості і ефективності всієї системи контролю державних фінансів, а тому потребує негайного врегулювання.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року : розпорядження Кабінету міністрів України від 24.05.2005 № 158-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/158-2005-%D1%80>.

2. Звіт про результати роботи Державної аудиторської служби України, її міжрегіональних територіальних підрозділів та управлінь в областях за 2016 рік URL: <http://195.78.68.73/kru/uk/publish/article/128466>.